

UPA 2017/110: Angallatit nunatsinni talittarfinnut talinnerini avalattussanngornerinilu ilanngaaserisut misissuisarnerat pillugu nukittorsaasoqassappat pisariaqartitsineq, periarfissat piumasaqaatillu pillugit Naalakkersuisut nalunaarusioqqullugit kingusinnerpaamik UPA2018-imi saqqummiussassamik peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

pillugu

Inatsisinut Ataatsimiititaliap

siunnersuutip aappassaaneerpeqarneranut

ISUMALIUTISSIISSUTAA

Ataatsimiititaliap sularinninnermini ilaasortarai:

Inatsisartunut ilaasortaq Anders Olsen, Siumut, siulittaasoq
Inatsisartunut ilaasortaq Iddimanngiiu Bianco, Inuit Ataqtigiit, siulittaasup tullia
Inatsisartunut ilaasortaq Jens-Erik Kirkegaard, Siumut, sinniisuusoq
Inatsisartunut ilaasortaq Debora Kleist, Inuit Ataqtigiit
Inatsisartunut ilaasortaq Per Rosing-Petersen, Partii Naleraq

1. Siunnersuutip imarisai tunuliaqutaalu

Angallatit nunatsinni talittarfinnut talinnerini avalattussanngornerinilu ilanngaaserisut misissuisarnerisa nukittorsarneqarnissaannik pisariaqartitsineq, periarfissat piumasaqaatillu pillugit Naalakkersuisut nassuiaasiornissamik pisussaaffilerneqarnissaat siunnersuuteqartumit kissaatigineqarpoq.

Nassuiaasiaq kingusinnerpaamik UPA2018-imi Inatsisartunut saqqummiunneqassaaq.

Siunnersuuteqartup nammineerluni ilanngaaserisut amerlineqarnissaannik pisariaqartitsisoqartoq, ingammillu Nuummi Nanortalimmilu pisariaqartitsineq tikkuarlugu. Siunnersuuteqartorlu isumaqarpoq pingaartumik Nuummi kilisaatit avataasiortut, atlantikukoortaatsit kiisalu takornialerisut umiarsuaat tamarmik tikinneranni misissuiffigineqartarnissaannik pisariaqartitsisoqartoq.

Siunnersuuteqartup siunnersuummut tunngavilersuutimini aamma uparuarpa aanngajaarniutunik (hashimik) atuisut ilaat amerligaluttuinnartut inuusutsikkaluttuinnarnerat.

Ilanngaaserisut amerlisinneqarnerannut pisinnaasumut atatillugu aningaasartuuteqarnissaq siunnersuuteqartup nassuerutigaa, tikkuarluguli aamma ajoquteqalersimasunik, tassani aamma hashimik atonerluinermikkut isumaliortaatsikkut ajoqusersimasunik isumaginninnissatsinnut akissaqanngitsugut.

Anngiortumik eqqussuinerup nakkutigineqarnissaa kisimi siunnersuutikkut pineqarani aammattaarli anngiortumik annissuinerup nakkutigineqarnissaa pineqarpoq. Siunnersuuteqartup tamatumunnga atatillugu tikkuarpaa aatsitassanik anngiortumik annissuisoqaratarsinnaanera (tassani soorunami immaqqa pingaartumik ujaqqanik erlinnartunik pinnersaasiassanillu).

2. Naalakkersuisut akissuteqaataat allannguutissatullu siunnersuutaat

Naalakkersuisut sammisami nassuiaasiortoqaqqinnissaanik pisariaqartitsisoqarsorinngilaat.

Naalakkersuisut ingammik hashi akiorniarlugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummik Naalakkersuisut 2016-imi suliaqarsimanerannut innersuussipput, taamatullu pilersaarutip taassuma ilanngaaserisoqarneq pillugu immikkoortumik immikkut ittumik imaqarneranut.

Naalakkersuisut isumaat malillugu iliuutsinik nutaanik aallartitsinnginnermi iliuutsit taakku aallartinneqarsimasut atulersinneqarlutik sunniuteqarnissaminnut piffissalernerneqartariaqarput.

Ilaatigut timmisartoqarfinni nakkutilliinerup annertusineqarneratigut, Kangerlussuarmut “timimut qinnguartaammik” pisisoqarneratigut ilanngaaserisullu angalatinneqarnerulernerisigut iliuutsinik aallartitsisoqarsimanera Naalakkersuisut tikkuarpaat. Naalakkersuisut paasissutissiissutigaaat iliuutsit taakku, hashimik arsaarinnissutit annertusineratigut maannangaaq pitsaasumik sunniuteqarnerat malunnarsereersimasorinartoq.

Naalakkersuisut tamanna tunngavigalugu allannguutissatut siunnersuummik imaattumik saqqummiussipput:

**”Hashi akiorniarlugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarutip
atuutilersinnissaanut sulinermut atatillugu haship ikiaroorntullu allat
umiarsuarnik, Kalaallit Nunaannut talittunik eqqussorneqarneri pillugit**

ajornartorsiutit immikkut iliuseqarfiginissaat pillugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.”

Iliuusissat Naalakkersuisunut aallartissallugit peqqussutigineqartussatut Naalakkersuisunit siunnersuutigineqartut suuneri annertussusiallu erseqqinnerusumik nassuiaatigeqqullugit Naalakkersuisut Inatsisinut Ataatsimiititaliamit qinnuigineqarput.

Naalakkersuisut akissutaat isumaliutissiisummut uunga ilanngussaq 1-itut ilanngunneqarput.

Naalakkersuisut akissutaanni ilaatigut erserpoq, Naalakkersuisut umiarsuarnik angallattunik nakkutilliinerunissaq kissaatigaat, tassani hashimik eqqussuinnermut ujaqqanillu pinnersaatinik annissuinnermut atatillugu umiarsuarnik tissiartaatinik misissuinissaq. Tamatuma saniatigut erserpoq Naalakkersuisut nikikkasuarsinnaanerusunik ilanngaaserisoqalernissaq kissaatigigaat, Naalakkersuisullu allaffinnik mikinerusunik, tamarmik akitsuuserisunik sisamanik qimminillu ikiaroonartumik ujaasinermut sungiusakkanik marlunnik pingasunilluunniit sulisoqartinneqartunik pilersitsineq nikikkasuarsinnaanerup siuarsarneqarnissaanut periarfissatut isigigaat. Ilanngaaserisoqarfiit pineqartut assersuutigalugu illoqarfinnut anginerusunut umiarsuarnik tikittoqarajunnerusunut inissinneqarsinnaapput. Naalakkersuisut aamma Nuummi sulisunik amerlilerinissaq pisariaqartutut isigaat, tamanna ilaatigut umiarsualivissap pilersinneqarnerata kinguneratut. Kiisalu atortussanik pissarsinissaq pisariaqartutut Naalakkersuisunit nalilerneqarpoq, tassani ilaatigut nassiusanik qinquartaatinik kiisalu putsumut pulasartut atortulersuutaannik umiarsuarni sullulianik silaannaakkanik misissuinnermut atortussanik, soorluttaa qimmit taakkulu paarsisui amerlineqarsinnaasut. Iliuusissatulli isumaliutigineqartut aningaasatigut nukissanik annertuunik immikkoortitsisoqarnissaanik piunasaqaatitaqarput, tamannalu Nunatta Karsiata aningaasaataanik atugassanik pingaarnersiunerme ingerlaavartumik ilanngunneqartariaqassaaq.

Inatsisinut Ataatsimiititaliap Naalakkersuisut pitsaasumik paasissutissiiffiulluurtumillu akissuteqarnerannut qutsavigai.

3. Inatsisinut Ataatsimiititaliamit isumaliutigineqartut

3. 1. Hashimik atuisut akornanni ukiukitsut amerleriaateqarsimappat?

Oqaatigineqareersutut siunnersuuteqartup siunnersuummut tunngavilersuutimini ilaatigut uparuarpaa hashimik atuisut ilaat amerligaluttuinnartut inuusutsikkaluttuinnartut.

Ilumoorpoq misissuinerup takutikkaa 15-it 17-illu akornanni ukiullit akornanni amerlasuut hashimik pujortarneq misilinnikuusimagaat, ikinnerungaatsiartullu qaammatip kingulliup ingerlanerani hashimik pujortarsimasut.

Taamaattorli atuisartut ilaasa taakku ukiuni kingullerni amerleriaateqarsimanerannik ersersitsisoqanngilaq.

Taamaalillutik HBSC-p atuarfinni misissuisimani makkuninnga takutitsippat:

2006-imiit 2014-imut 15-inik ukiullit akornanni hashimik pujortarnermik misiliisimasut 19 %-iniit 23 %-inut qaafariaateqarsimapput. Peqatigisaanilli 16-inik ukiullit akornanni 30 %-iniit 24 %-inut appariaateqarsimapput 17-inik ukiullit akornanni 34 %-iniit 22 %-inut appariaateqarsimasut.

15-it 17-illu akornanni ukiullit 9 %-ii ullut kingulliit 30-it ingerlaneranni hashimik pujortarsimapput (2014-imi misissuineq). 2006-imi 8 %-iusimapput 2003-milu 10 %-iusimallutik.

Taamaalillutik 15-it 17-illu akornanni ukiullit uteqqiattumik hashimik pujortartartut amerlassutsikkut ukiuni arlalissuarni allanngujaassimapput, ataatsimullu isigalugu 15-it 17-illu akornanni ukiullit akornanni hashimik pujortarnikuusimasut amerleriaateqaratik ikileriaateqarsimapput.

3.2. Hashimik atuisuunikkut eqqarsartaatsikkut napparsimalertarnerit

Siunnersuuteqartup oqaatigineqareersutut nassuerutigaa ilanngaaserisut amerlissineqarnerannut pisinnaasumut atatillugu aningaasartuuteqartoqassaaq, tikkuarluguli aamma ajoquteqalersimasut, tassani aamma hashimik atorneerluinermikkut isumaliortaatsikkut ajoququteqalersimasut isumaginissaannut akissaqanngitsugut.

Hashimilli atorneerluinikkut eqqarsartaatsikkut innarluuteqalersimasunik allatulluunniit tarnikkut nappaateqalersimasunik katsorsaanermut inuiaqatigiit aningaasartuutaat eqqarsaatigalugit, Naalakkersuisut paasissutissiissutigat tamatumunnga aningaasartuutaasut annertugisassaannigitsut:

Taamaalilluni nalunaarusiami " Kalaallit Nunaanni atorneerluinermut aningaasartuutit " (Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmit 2015-imi saqqummiunneqartumi) imatut paasissutissiisoqarpoq:

"Kalaallit Nunaanni piffissami 2011-miit 2013-imut ataatsimut agguaqatigiissillugit inuit 27-t hashimik atuinertik peqqutigalugu sianiulluttunngortarput. [...] Naak napparsimasoq ataaseq isigalugu nammakkiineq annertugaluartoq nappaallu imaannaanngikkaluartoq

inuiaqatigiit ataatsimut isigalugit annikitsuinnarmik isumaqarpoq. Kalaallit Nunaanni atornerluisut ima akissaqartiginngillat ullumikkut hashimik pujortakkami annertussusaa namminneq akilersinnaallugu hashi tarnilulertarnermik kinguneqartitsisoq."

3.3 Nassuiaasiortoqarnissaanik pisariaqartitsineq

Inatsisartut 2015-imi ukiaanerani ataatsimiinnermini Naalackersuisut pisussaaffilerpaat ikiaroonartunik Kalaallit Nunaannut eqqussuineramik akiuiniarnerup nakussassarneqarsinnaanera pillugu nassuiaammik suliaqaqqullugit. Tassani allaaserineqassaaq ikiaroonartunik eqqussuineramik akiuineq qanoq nakussassarneqarsinnaanersoq, tassani ilanngullugu tamanna pillugu qallunaat naalackersuisuinik isumaqatiginninniarnaq. Nassuiaammi aallaaserineqassaaq suliniutit qanorpiaq ittut atorlugit Kalaallit Nunaannut avataaniit tikittunik, pisattanik nassiusanillu nakkutilliineq pitsaanerulersinneqarsinnaanersoq, tamatumalu aningaasaqarnermut inuiaqatigiinnullu sunniutai suussanersut. (UPA 2015/110).

Naalackersuisut - Inatsisinut Ataatsimiititaliap kaammattuuteqarnera naapertorlugu – nassuiaat nalunaarusiamut ‘Hashi akiorniarlugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummut’ 2016-imi upernaakkut ataatsimiinnermi Naalackersuisunit saqqummiunneqartumut ilanngutsippaat.

Taamaammat nassuiaat nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarummi immikkoortutut (quppernerit marluk ulikkaanngilaarlugit annertussusilittut) ikkunneqarsimavoq.

Nassuiaammi paasissutissat pitsaassusiat quppernerit amerlassusiisigut ersersinneqarpoq, taamaanneratalu ajoraluartumik nassuiaat Inatsisartuni naalackersuinikkut aalajangiisussanut naleqassusia annikitsuinnaatippaa.

Nassuiaat isumaliutissiisummut ilanngussaq 2-tut ilanngunneqarpoq.

Ukiuni kingullerni aalajangiiffisassatut siunnersuutinik § 37-lu tunngavigalugu apeqqutinik arlalinnik politiit ilanngaaserisullu hashimik anngiortumik eqqussuineramik niuffateqartarnermillu akiuiniarlutik iliusiinut tunngassuteqartunik saqqummiussisoqartarpoq. Aalajangiiffisassatut siunnersuutinut Naalackersuisut akissuteqaatigisartagaat ataatsimiititaliallu isumaliutissiisutaat paasissutissaalunnik, Inatsisartut sammisami iliuusissat pingaarnersiunerillu pillugit isumaliuteqarneranni, nassuiaammi paasissutissanut annikiginarsinnaasunut tapertaasinnaasunik imaqarput.

Angallatit nunatsinni umiarsualivinnut tikittartut atorlugit anngiortumik eqqussuineq annissuinerlu pillugit ilanngaaserisut nakkutilliillutik iliuuserisaat pillugit Inatsisartuni ilisimasagut Inatsisinut Ataatsimiititaliap ataani eqikkarniarsarissavai.

Peqatigisaanik sammisami immikkoortut arlallit, iliuuserisassat pingaarnersiunerlu pillugu ilisimasanik attuumassuteqartunik Inatsisartuni suli amigaateqarfigut ataatsimiititaliap oparuarniarpai ¹.

Suna ilisimavarput:

- Akileraartarnermut aqutsisoqarfik maannakkut 6-inik ilanngaaserisoqarpoq hashimik ujaasisartunik katillugit pingasunik qimmeqartinneqartunik marlunnillu ilinniartinneqartunik qimmiaraateqartinneqartunik.²
- Ilanngaaserisut qimmillu hashimik ujaasisartut ukiut ingerlaneranni arlaleriarlutik amerlineqartarsimapput, taamaattorli aamma ikilisarneqartarsimasungallutik:
 - 2015-imi Akileraartarnermut aqutsisoqarfik sisamanik ilanngaaserisoqarsimavoq hashimillu ujaasisartunik pingasunik qimmeqarsimalluni.³
 - 2014-imi Akileraartarnermut aqutsisoqarfik allamik ilanngaaserisumik ataatsimik atorfinitsitsisimavoq hashimillu ujaasisartumik allamik qimmitaarsimalluni.⁴ Taamaalilluni ilimagineqarsinnaavoq Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik 2013-imi taamaallaat pingasunik ilanngaaserisoqarsimasoq ikiaroorartumillu ujaasisartunik marlunnik qimmeqarsimasoq.
 - 2010-mi 2011-milu Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik sisamanik ilanngaaserisoqarsimavoq⁵ (Qimmit ikaroorartumik ujaasisartut qassiuneri paasissutissiissutigineqanngilaq).
 - 2007-imi Akileraartarnermut aqutsisoqarfimmut aningaasaliissutit annertusineqarput saniatigut ilanngaaserisunik pingasunik qimminillu ikiaroorartumik ujaasisartunik pingasunik Qaqortumut, Sisimiunut kiisalu Ilulissanut inissinneqarnissaat isumaliutigineqartunik nukittorsaasoqarnissaa

¹ Naalackersuisut akissutaannit paasissutissat (Ilanngussaq 1) nalunaarsuummi ikkunneqanngilaq

² Hashi akiorniarlugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarut 2016

³ Inatsisinut Ataatsimiititaliap UKA2015/110-mut isumaliutissiissutaa

⁴ Naalackersuisut UKA2015/110-mut akissuteqaataat

⁵ § 37 tunngavigalugu apequteqaammut akissut nr. 246/2011

siunertaralugu⁶. (Akileraartarnermut aqutsisoqarfik tamanna sioqqullugu qassinik ilanngaaserisoqarnersoq qimmeqarnerlorlu paasissutissiissutigineqanngilaq).

- I 2004-imi Akileraartarnermut aqutsisoqarfik ikiaroorartumik ujaasisartunik marlunnik qimmeqarsimavoq⁷. (Ilanngaaserisut qassiusimaneri paasissutissiissutigineqanngilaq)
- Ilanngaaserisut qimmillu ikiaroorartumik ujaasisartut amerlineqarnissaannik kissaateqartoqarpat, ilanngaaserisumut qimmilimmut ataatsimut aningaasartuutit 1 mio. kr-it missaanniissapput.⁸

Ilisimanngisagut:

- Naluarput, ilanngaaserisut qimmillu amerlineqartarneri ikilineqartarnerilu qanoq arsaarinnissutigineqartartunut sunniuteqartarnerisut, tamanna amerlassutsikkut annertussutsikkullu.
- Ilisimasimanngilaput, ilanngaaserisunik allanik qassinik maannakkut nassaarsinnaaneq ilimagineqarnersoq.
- Aamma ilisimanngilaput, ilanngaaserisut (qimmillu ikiaroorartumik ujaasisartut) amerlisinnerinut atatillugu najugassanik ininillu sullivissanik (allaffinnik) naammattunik pissarsiniarneq qanoq ajornarsinnaatigisoq.

Nalunngilarput:

- Akileraartarnermut aqutsisoqarfik naliliivoq, illoqarfinni ingammillu Nuummi Sikuki Harbourip pilersinneqarnerata kingornatigut nassiussanik nakkutilliinerup pisariaqartinneqarnera annertusisimasoq.⁹
- Ilanngaaserisut umiarsuakkut nassiussanik qinnguartaanissaminut atortussaqaanngillat.

⁶ 2007-imut Aningaasanut Inatsit

⁷ UPA2004/80-imut akissuteqaat

⁸ Hashi akiorniarlugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarut 2016

⁹ Hashi akiorniarlugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarut 2016

- Containerinik qinnguartaatip 20 mio. kr-it missaarlugit akeqarnissaa ilimagineqarpoq.¹⁰
- Akileraartarnermut aqutsisoqarfik containerinik qinnguartaammik pissarsissappat suli inunnik qinnguartaammik ingerlatsisussanik pingasunik sisamanilluunniit atorfinitsitsisoqartariaqassaaq, kiisalu ilanngaaserisunik allanik arlalinnik containerinik pasinaatilinnik misissuisussanik. Containerit Sikuki Harbourimut tikiunneqartut tamarmik misissorineqartassappata suli ilanngaaserisunik 8-niit 10-nut amerlassusilinnik atorfinitsitsisoqartariaqassaaq.¹¹
- Taamaalilluni containerinut qinnguartaammut Nuummut inissinneqartumut ukiumut aningaasartuutit 5-8 mio. kr-it missaanniittussaasorineqarput.¹²

Iisimanngisagut:

- Iisimanngilaput, Sikuki Harbourip pilersinneqarnerata kingorna Nuummi nassiussanik nakkutilliinerup annertusineqarnissaanik pisariaqartitsineq pillugu Akileraartarnermut aqutsisoqarfiup qanoq iliuseqalersaarnera, tassani aamma Akileraartarnermut aqutsisoqarfiup containerinik qinnguartaammik imaluunniit atortussanik allanik immikkut ittunik umiarsualivinni nakkutilliinermut atorneqartartunik pisinissani isumaliutigineraa.

Iisimavarput:

- Akileraartarnermut aqutsisoqarfik Aalborgemiit nunatsinnut nassiussat misissorineqartarnerat pillugu Danmarkimi SKAT-imik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqartoq.¹³
- Akileraartarnermut aqutsisoqarfik siusinnerusukkut Aalborgimi ilanngaaserisumik piffissap ilaani sulisartumik, SKAT-ip nassiussanik containerinillu qinnguartaataanik atuisinnaalluni inissisimasuuteqarsimasoq (ukiumut nal. ak. 500-t sulisartumik). Ilanngaaserisoq taanna maanna soraarninngorsimalerpoq. Naalakkersuisut 2016-imi

¹⁰ § 37 tunngavigalugu apeqquteqaammut akissut nr. 177/2016

¹¹ § 37 tunngavigalugu apeqquteqaammut akissut nr. 177/2016 (Malugiulli Aalborg Havnimi containerinut qinnguartaammik inissiinissamut akissuteqaat tunngammat. Ilimagisarioaqarunarpoq Nuummut inissiinermi sulisoqarnikkut pisariaqartitat assigikannissagai)

¹² § 37 tunngavigalugu apeqquteqaammut akissut nr. 177/2016 (Malugiulli Aalborg Havnimi containerinut qinnguartaammik inissiinissamut akissuteqaat tunngammat. Ilimagisarioaqarunarpoq Nuummut inissiinermi ingerlatsinerumut aningaasartuutit assigikannissagai)

¹³ Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap 2014-imut Aningaasanut Inatsisissaq pillugu siunnersuummut tunngatillugu apeqqutaanut Naalakkersuisut akissutaat

aasakkut nalunaarput taassuma paarlatsissaanik nassaarniarlutik iliuseqassamaarlutik.¹⁴

Ilisimangilarput:

- Ilisimangilarput, Akileraartarnermut aqutsisoqarfik Aalborgimi ilanngaaserisup maanna soraarninngorsimasup paarlatsissaanik maannakkut atorfinitsitsereersimanersoq.
- Ilisimangilarput, qanoq Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup Aalborgimi piffissap ilaani sulisoqarsimanginnera (immaqalu suli sulisoqannginnera) Danmarkimiit nunatsinnut umiarsuakkut nassiussat misissorneqartarnerannut sunniuteqarsimanersoq.
- Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik nakkutilliinerit amerlassusaat, imaluunniit nassiussat Aalborgimi misissorneqartut annertussusaat pillugit kisitsisit atorlugit nalunaarsuinermik suliaqarsimangilaq.
- Ilisimangilagut, Aalborgip umiarsualiviani nakkutilliinermut atatillugu ukiumut arsaarinnissutit qaasiusarneri.
- Ilisimangilarput, Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup Nuummi nassiussanik nakkutilliinerup annertusineqarnissaanik pisariaqartitsisoqarneranik paasinninnera qanoq Aalborgip umiarsualiviani nakkutilliinermut qanoq sunniuteqarnissaa.

Ilisimavarput:

- Politiit ukiumut kisitsisit atorlugit nalunaarsuutaatigut ukiuni kingullerni hashi hasheerniarnermiillu aningaasat arsaarinnissutaasimasut qanoq annertutiginerat ilisimavarput:

Hashimik arsaarinnissutit (kilonngorlugit):

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
36,1	39,4	50,8	73,7	54,9	42,9	63,3

Aningaasat arsaarinnissutaasut (mio. kr-ikkaarlugit)

2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
?	?	?	5,1	4,3	1,7	4,3

¹⁴ § 37 tunngavigalugu apeqquteqaammut akissut nr. 177/2016

Iisimannngilarput:

- Iisimannngilarput, ukiut 2010, 2011, 2014 kiisalu 2015 eqqaassanngikkaanni arsaarinnissutit taakku ilaat qanoq annertutigisut ilanngaaserisut nakkutilliinerat aqquutigalugu pisimansut.¹⁵:

	2010	2011	2014	2015
Hash	15 kg missaarlugu	14 kg missaarlugu	18 kg (Sulianut 65-inut agguataarlugu)	18, 6 kg (Sulianut 83-inut agguataarlugu)
Aningaasat	?	?	1,4 mio. kr. (Sulianut 7-inut agguataarlugu)	0,4 mio. kr. (Sulianut 6-inut agguataarlugu)

- Iisimannngilarput, Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik ukiunut allanut kisitsisit atorlugit nalunaarsuutininik ilumut suliaqarsimansoq.

Iisimasagut:

- Akileraartarnermut Aqutsisoqarfimmit ilimagineqarpoq hashi annertunerpaaq umiarsuartigit eqquteriarneqartartoq, tamanna assersuutigalugu containeritigit umiarsuilluunniit angallattut aqquutigalugit. Hashilu annikinnerusoq silaannakkut eqquteriarneqartartoq (assersuutigalugu nassiussatigit timimulluunniit toqqorlugu anngiortumik eqqusseriarnikkut), kisianni tamanna akulikinnerusumik pisarluni.¹⁶

Iisimannngisagut:

- Eqqusuivitsigit arsaarinnissutaasut agguataarlugit nalunaarsugaqanngillat (imaatigoorlugu silaannakkulluunniit).¹⁷
- Iisimasaqarfiginngilarput ilanngaaserisoqarnikkut eqqusseriarnernik nakkutilliinerup ilaa qanoq annertutigisooq silaannakkut angalanermiinnersoq qanorlu annertutigisooq imaatigit angalanermiinnersoq.

¹⁵ Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup ukiunut 2014-imut 2015-imullu ukiumoortumik nalunaarusiaa kiisalu § 37 besvarelse nr. 246/2011

¹⁶ § 37 tunngavigalugu apeqqummut akissuteqaat nr. 51/2017

¹⁷ § 37 tunngavigalugu apeqqummut akissuteqaat nr. 51/2017

- Iisimangilarput, imaatigut anngiortumik eqqussuineramik nakkutillineq silaannakut anngiortumik eqqussuineramik nakkutilliinermut naleqqiullugu qanoq nukissanik atuiffiutigisoq.
- Taamaalilluta imaatigut eqqussuineq kiisalu silaannakut eqqussuineq eqqarsaatigalugit nakkutilliinermut nukissanik qanoq isumatusaartigisumik agguataarinerput pillugu naliliinissatsinnut tunngavissaqanngilagut. Imaluunniit nakkutilliinerup eqqussuinermut aqcutit taakku marluk arlaannut sorlermut pingaarnertut sammitinneqartariaqarsinnaanersoq.

Iisimavarput:

- Umiarsuarnik nakkutillineq qimmit ikiaroomartumik ujaasisartut atorlugit pisarpoq kiisalu sullulianik misissuineq qatserisartut putsumut pulasartuisa atortulersuutaat atorlugit pisinnaavoq.¹⁸
- Taamaattoqaratarsinnaaneranik nalilersuilluni taamungaanaq toqqaalluni nakkutillineq ingerlanneqartarpoq. Taamaattoqaratarsinnaaneranik nalilersuineq ilaatigut nunani allani, soorlu Islandimi, Savalimmiuni Danmarkimilu ilanngaaserisoqarfinnik, Kalaallit Nunaanni politiinik, Umiarsualivinni Oqartussaasunik Issittumi Illersuisoqarfimmik il.il. atassuteqarfiginnikkut pisarpoq.¹⁹
- Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik naliliinera malillugu maannakut nakkutilliilluni iliuuseqarnermi unammilligassaq tassaavoq tamatuma sumiiffimmi aalajangersimasumi inissisimanagera. Taamaammat nakkutilliisut angalanerulernissaannik kissaateqartoqarpoq. Ullumikkut nassaarniarluni suliaqarnermi sinerissamut, ingammik Kangerlussuarmut, Narsarsuarmut illoqarfinnullu anginerusunut angalasoqartarpoq.²⁰
- Iliuusissaq malunnaatilimmik sunniuteqassappat Akileraartarnermut Aqutsisoqarfik naliliivoq, nakkutilliisut ukiumut ullut 300-t missaarlugit angalasariaqartassasut, tamanna annerusumik Kangerlussuarmut, Narsarsuarmut Ilulissanullu.²¹

¹⁸ § 37 tunngavigalugu apeqqummut akissuteqaat nr. 71/2017

¹⁹ § 37 tunngavigalugu apeqqummut akissuteqaat nr. 51/2017

²⁰ Hashi akiorniarlugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarut 2016

²¹ Hashi akiorniarlugu nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarut 2016

Iisimangilarput:

- Iisimangilarput, qanoq annertutigisumik angalanerulernissamik kissaateqarneq / isumaliuteqarneq / aallartitsiniarneq taamungaannaq toqqaalluni angallatinik/umiarsuarnik misissuisarnerup akulikinnerusumik pisalerneranik nassataqassanersoq, imaluunniit tamanna annerusumik timmisartoqarfinnut sammitinneqarnersoq.
- Iisimangilarput, angalanerulerneq ilanngaaserisunik qimminillu allanik qassinik pisariaqartitsilerneramik nassataqassanersoq.

Iisimavarput:

- Iisimavarput, ilanngaaserisoqarfik 2015-imi rubininik safirinillu annertuunik anngiortumik annisseriaraluarnermik pinngitsoortitsisimasoq²².

Iisimangilarput:

- Iisimangilarput, 2015-imi arsaarinnissutaasut saniatigut ujaqqanik erlinnartunik nunatsinnit anniseriarneqartunik qanoq annertutigisunik arsaarinnittoqarsimanersoq.
- Iisimangilarput, qanoq annertutigisumik ujaqqanik erlinnartunik anngiortumik annissuineq tamatuminnгалuunniit pasitsaassaqaarneq pillugu politii nut Kalaallit Nunaanniluunniit oqartussaasunut tusarliisoqarsimanersoq nalunaarutiginnittoqarsimanersorluunniit.
- Iisimangilarput, ujaqqanik erlinnartunik anngiortumik annissuineramik nakkutilliinermut nukissanik qanoq annertutigisunik ilanngaaserisoqarfik immikkoortitsisartoq.
- Iisimangilarput, ilanngaaserisoqarfiup nakkutilliinera taamaallaat tusarliisoqarsimatillugu pisarnersoq imaluunniit ilanngaaserisoqarfik umiarsualivinni ujaqqanik erlinnartoqarfinnut qanittumiittuni taamungaannaq toqqaalluni misissuisarnersoq.
- Ataatsimut isigalugu anngiortumik annissuisoqartarnera pillugu annissuisoqartarneranillu akiuiniarluni iliuuserineqartartut pillugit

²² Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup ukiumoortumik nalunaarusiaa 2015

ilisimasaqarpallaanngilagut (tamanna aningaasanik hashimik tuniniaalluni iluanaarutininik annissuisarneq eqqaassanngikkaanni).

Taamaalilluni inerniliunneqartariaqarpoq Inatsisartut sammisani assigiinngitsuni ilisimasani Inatsisartut sammisami pineqartumi pingaarnersuinerannut aalajangiiniarnerannullu pingaaruteqartunik suli amigaateqartut.

Tamatumani aamma eqqaamaneqassaaq iliuutsinik nutaanik aallartitsinnginnermi Naalakkersuisut iliuusissatut pilersaarutaanni iliuutsit aallartinneqarsimasut atulersinneqarlutik sunniuteqarnissaminnut piffissalernerneqarnissaannik Naalakkersuisut kissaateqarnerat.

Iliuusissat Naalakkersuisut siunnersuutip siullermeerneqarnerani akissuteqaataanni taaneqartut suuneri annertussusaallu pillugit Inatsisinut Ataatsimiititaliap apeqqaatanut Naalakkersuisut akissutaat, Naalakkersuisut sammisami unammilligassaat, anguniagaat pingaarnersuinerallu pillugit ataatsimiititaliap Inatsisartullu ilisimasaannut annertuumik tapiutaapput, taamaalillutillu nassuiaateqartoqarnissaannik pisariaqartitsinermik annikillisisititut nalilerneqarsinnaallutik.

Nassuiaatip siunnersuutigineqartup tunngavissaqarneranik apeqqutip nalilersornerani Naalakkersuisut akissuteqaataat § 37-lu tunngavigalugu apeqqutitut akissutaat arlallit makkuninnga tikkuaasut isiginiassallugit tunngavissaqarsinnaavoq:

”Kalaallit Nunaanni sineriattuneq umiarsualivippassuaqarnerlu pissutaallutik Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup sumiiffitsigut suliniarnera unammillernartuuvoq.”²³

”Angallatit tamakkerlugit assartorneqartullu tamakkerlugit nakkutilliiffigissallugit piviusorsiortuunngilaq.”²⁴

”Taamattaarlu umiarsuit nunat tamat akornanni imartami puttaqummik poortukkamik qilervigineqarsimasumik avammut igitsinissamik periarfissaqarput, taannalu kingorna angallatinit piffimmeersunit aaneqarsinnaavoq. Sineriassuattalu kilometerinik tuusintilinnik arlalinnik isorartutiginera eqqarsaatigalugu, suliaq

²³ § 37 tunngavigalugu apeqqummut akissuteqaat nr. 71/2017

²⁴ § 37 tunngavigalugu apeqqummut akissuteqaat nr. 71/2017

tamanna nakkutilliinerinnakkut qaangersinnaanginnatsigu oqaatigissallugu piviusorsioortuuvoq."²⁵

”Akileraartarnermut Aqutsisoqarfiup nakkutilliineq sukateriffigisinnaava amerlillugillu, tamassumunngali aningaasartuutit angusanut sanilliullugit naapertuunnaviangillat.”²⁶

"Ikiaroorartunik anngiortumik eqqussuineq ajoraluartumik pinngitsoortivinneqarsinnaangilaq, tamanna anguniarlugu qanorluunniit nakkutilliitigigaluaaraanni qanorluunniillu nukinnik aningaasanillu atuitigigaluaaraanni. Taamaattumik Naalakkersuisut isumaqarput nukiit aningaasallu pitsaanerpaamik atorniarneqartariaqartut, ikiaroorartut inerteqqutaasut tamakku eqqussorneqarnerinik millisaanissamut sunniuteqarnerpaamik.. Naalakkersuisut isumaqarput ikiaroorartunik anngiortumik eqqussuineramik akiuiniarneq pitsaanerpaaq tassaasoq ikiaroorartunik atuinissap/atornerluinissap pinaveersaartinneratigut. Pisiumasoaqanngikkaluarpammi aamma eqqussuisoqarnaviangikkaluarmat." ²⁷

4. Inatsisinut Ataatsimiititaliap inassuteqaataa

Ataatsimiititaliap isumaqatigiittup Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuutaata akuersissutigineqarnissaa inassutigaa.

Ataatsimiititaliap nuannaarutigalugu maluginiarpaa, hashimik anngiortumik eqqussuineq ujaqqanillu erliinnartunik anngiortumik annissuineq eqqarsaatigalugit umiarsuit angallattut nakkutigineqarnerannik annertunerulersitsinissaq Naalakkersuisut kissaatigigaat, tassani aamma tingerlaataannarsortunik.

Mineralinik il.il. anngiortumik annissuineq pillugu nakkutilliinerimi iliuutsinut tunngatillugu ataatsimiititaliap Naalakkersuisut kaammattorpai qanoq assersuutigalugu umiarsualivinni talinnermut atatillugu il.il. immersugassanik immersuisitsisalernikkut nalunaaruteqartussaannermut malittarisassanik misissuilluni nutarterinikkut nakkutilliineq tapertalerneqarsinnaatigisoq isumaliutigeqqullugu.

Ataatsimiititaliap eqqumaffigaa taamatut isumaliuteqarnermi ilanngaaserisoqarnikkut sunniutilimmik nakkutilliisoqarsinnaanerup saniatigut pissutsit allat aamma

²⁵ Naalakkersuisut UKA2016/81-imut akissuteqaataat

²⁶ § 37 tunngavigalugu apeqqummut akissuteqaat nr. 49/2017

²⁷ UKA 2015/110-mik siullermeerinninnermi Naalakkersuisut akissuteqaataat

ilanngunneqartariaqartut. Tassani ilaatigut takornariaqarnerup siuarsarneqarnissaanik kissaateqarnermut tunngassutillit, tassanittaaq assersuutigalugu upalungaarsimaneq eqqarsaatigalugu isiginiagassat taaneqarsinnaapput. Tassami isumannaallisaanissaq (aamma) eqqarsaatigalugu assersuutigalugu isumaliutigineqarsinnaavoq, angallatit 30 meterit inorlugit angissusillit Kalaallit Nunaanni imartatsinnut, sikut ikkarliit silallu pissusaa eqqarsaatigalugit angallatit umiartortullu imarsiornikkut piginnaasaannut immikkut piunasaqaateqarfiusumut iseqqusaajunnaartitsisinnaaneq.

Taamak oqaaseqarluni Inatsisinut Ataatsimiititaliap siunnersuut aappassaaniigassanngortippaa.

Anders Olsen
Siulittaasoq
Siumut

Iddimanngiiu Bianco
Inuit Ataqatigiit

Jens-Erik Kirkegaard
Siumut

Debora Kleist
Inuit Ataqatigiit

Per Rosing-Petersen
Partii Naleraq